

Darreres imatges de la Piaf

"La Piaf d'aquell darrer any feia molta, molta pena. Cantava, si és que se'n pot dir cantar, i aguantava a base de morfina "Piquez-moi, j'y vais!", i això quan aguantava, que no queia, com va caure a Dreux, a la vuitena cançó. KO."

Ja s'han complert trenta anys de la mort de la Piaf (París, 14 d'octubre de 1963). Per a mi continua tan viva com la primera vegada que la vaig sentir cantar, en directe, a la Sala Wagram de París, al 1947; viva gràcies als seus discs, que dec tenir gairebé tots i que escolto molt sovint des de fa una pila d'anys. La Piaf, no cal dir-ho, és una de les meves cantants preferides, més per la manera com canta, com transmet les històries que omplen les seves cançons, que no pas per les històries en si, en ocasions d'una banalitat o d'un sentimentalisme que fa esgarrifar. L'important no és pas la lletra, la història; el que realment importa és la música i la veu, la manera que té la Piaf d'atacar, de gronxar o de vomitar quatre mots: "*Car l'histoire on l'oublie, / C'est un air qu'on retient*", com diu aquella cançó de Michel Emer.

Fa, doncs, una pila d'anys que la veu de la Piaf forma part del paisatge sonor de casa meva, dels diferents llocs on he viscut, però no es pot dir que en sigui cap fan, és a dir, cap fanàtic. M'agrada la veu de la Piaf, em fa companyia, com m'agrada i em fa companyia la veu de Proust, la veu de la *Recherche*, que Antoine Vitez em va descobrir un dia tot llegint-ne unes pàgines en veu alta (la literatura també té veu pròpia). Els fans, ja sigui d'una cantant, d'un equip de futbol, d'un líder polític o d'una estrella de cinema, són un personal que no em cau gaire simpàtic. És per això que, la setmana passada, tot desfent la maleta amb els vídeos, els discs i els llibres que havia comprat al Fnac de Les Halles, em vaig quedar tot sorprès de trobar entre els vídeos un de la Piaf, "l'únic recital filmat enregistrat en públic". Enregistrat a Nimega, el 14 de desembre de 1962. Cinquanta-dos minuts, en blanc i negre (France 2. VHS SECAM, PKF 811901). Aquest vídeo de la Piaf, tota una raresa, segons diuen, només se'l podia haver comprat un fan de la cantant, però no pas jo. L'havia agafat per equivocació? Potser la venedora es va confondre en ficar-lo a la bossa?

Així, doncs, vaig posar el vídeo —*Margot coeur gros, Le droit d'aimer, Non, je ne regrette rien, Milord...*— i al cap d'uns vint minuts no vaig poder més i el vaig treure, indignat i fastiguejat. La imatge que m'oferia aquell document únic era la "*petite forme noire au visage boursoufflé par les antibiotiques, une marionette de carneval qui s'était*

fait la tête d'Edith Piaf", com diu Simone Berteaut en el seu llibre (*Piaf. Opera Mundi, París, 1969*). La mateixa Piaf que jo havia vist actuar al 1962 a l'Olympia i que havia freqüentat a casa seva.

La Piaf d'aquell darrer any feia molta, molta pena. Cantava, si és que se'n pot dir cantar, i aguantava a base de morfina "*Piquez-moi, j'y vais!*", i això quan aguantava, que no queia, com va caure a Dreux, a la vuitena cançó. KO. Els empresaris de les sales, espantats, varen cancel·lar-li més d'un recital, però ella, tossuda, prosseguia. Era més fort que ella mateixa; semblava com si volgués morir a l'escenari, com un boxador dalt del ring, i el públic, d'un sadisme refinat, l'hi encoratjava "*Allez-y, Edith... vas-y... Tiens le coup...*", tot esperant que, efectivament, s'ensorrés. El vídeo mostra tot això de la manera més brutal. En cap moment la música, la veu, no ens redimeix del trist espectacle d'aquella vella nina amb la mirada perduda, que no saps ben bé com es manté dreta. El vídeo ja fa dies que va anar a les escombraries. Ara es tracta de tornar a escoltar la Piaf: que la seva pròpia veu esborri per sempre més aquella mala imatge i li torni a dibuixar el somriure als llavis.

Nota per als amants de la boxa i en especial per l'amic Ferran Torrent. El periodista i escriptor francès Patrick Besson acaba de publicar un llibre sobre el campió negre Mike Tyson, actualment a la presó, acusat de violar una noia, Desirée Washington, finalista del premi Miss Black America: *Le viol de Mike Tyson*. Scandéditions. 90 F. Segons l'autor que, a més d'escriure molt bé, deu ser un tipus de *cuidado*, una noia que surt amb un boxador com Tyson, encara que aquesta noia no sigui blanca, com és el cas de la senyoreta Desirée, s'exposa a resultar una mica *sexejada*. *Faltaria més*. Altres llibres, tots dos excel·lents, sobre la boxa: *Ring noir*, de Claude Meunier (Plon, 1992) i *Histoire de la boxe*, del catedràtic de filosofia de la Universitat de Caën, Alexis Philonenko (Critérian, París, 1991), un catedràtic que hi entén tant en Cassius Clay com en Fichte o Kant, la qual cosa no deixa de ser sorprenent.

Joan de Sagarra